

Ruimte en Milieu
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

> Retouradres Postbus 30945 2500 GX Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Portefeuille Milieu
Directie Duurzaam
Producteren
Afdeling Bodem en Water
Postbus 30945
2500 GX Den Haag

Kenmerk
DP2009056879

Datum 2 oktober 2009
Betreft Rapporten Controleresultaten legionellapreventie 2009
Cluster 1 en 2 (zwembaden/sauna's en
ziekenhuizen/buitenpoliklinieken)

Geachte Voorzitter,

Sinds 1 januari 2009 wordt de *Interventiestrategie legionellapreventie in leidingwater* gehanteerd bij de controle van prioritaire (drinkwater)installaties (zie brief Tweede Kamer, 26 442 nr. 41). Deze interventiestrategie is door de VROM-Inspectie in samenspraak met de drinkwaterbedrijven opgesteld om de naleving van legionellapreventie te verbeteren.

Volgens de interventiestrategie worden specifieke doelgroepen (de zogenaamde prioritaire groepen zoals zwembaden, sauna's, ziekenhuizen etc.) elk jaar in clusters gecontroleerd. Dat houdt in dat telkens een deel van een doelgroep wordt gecontroleerd. Met deze aanpak in clusters kan de communicatie vooraf en achteraf over legionellapreventie en de controles optimaal worden ingezet.

De controleurs van de drinkwaterbedrijven voeren de controles uit. Bij elk eerste controlebezoek wordt gecontroleerd in hoeverre de eigenaar/beheerder van de betreffende installatie de verschillende onderdelen van de legionellapreventie op orde heeft.

De aspecten zijn: risicoanalyse, beheersplan, logboek, monsternamen en -analyse, eenmalige technische maatregelen, periodieke beheermaatregelen en besmettingen. De situatie wordt beoordeeld op het risico op een legionellabesmetting aan de hand van de volgende 4 klassen:

1. akkoord: alles is in orde;
2. beperkt risico: kleinere onrechtmatigheden, zoals het ontbreken van bepaalde details;
3. verhoogd risico: een onderdeel is niet volledig, verouderd of wordt gedeeltelijk uitgevoerd;
4. sterk verhoogd risico: een onderdeel ontbreekt of wordt niet uitgevoerd.

Opgemerkt zij dat de controle uitsluitend gericht is op de aanwezige documenten en dus niet op de kwaliteit van de installatie of de feitelijke aanwezigheid van legionellabacteriën in het drinkwater. Als in het kader van het rapport gesproken

wordt van (sterk) verhoogd risico, betekent dat dat uit de controle van de documenten is gebleken dat er – in relatie tot de wettelijke verplichtingen - belangrijke tekortkomingen zijn in de uitvoering van de legionellapreventie. Daarmee is dus niet per definitie gezegd dat er sprake is van een ondeugdelijke leidingwaterinstallatie of van (zeer) grote hoeveelheden legionellabacteriën in het water.

Portefeuille Milieu
Directie Duurzaam
Producers
Afdeling Bodem en Water

Datum
2 oktober 2009

Kenmerk
DP2009056879

Wanneer bij het eerste controlebezoek een *sterk verhoogd* risico wordt geconstateerd, draagt het waterleidingbedrijf het dossier direct over aan de VROM-Inspectie voor handhaving.

Bij het constateren van een *verhoogd* risico wordt een waarschuwingsbrief overhandigd en een hercontrole gepland, waarbij de eigenaar/beheerder de gelegenheid krijgt om binnen een bepaalde periode de aangetroffen gebreken te herstellen.

Als bij de controle een *beperkt* risico wordt geconstateerd, dan meldt het drinkwaterbedrijf dit in een brief aan de eigenaar en wordt aangegeven dat de gebreken verholpen moeten worden.

Gezien de beperkte doorlooptijd van de onderzoeken was het niet mogelijk om in de rapporten nadere gegevens te verschaffen over de verdere afhandeling van de situaties waarbij sprake was van een (sterk) verhoogd risico. U wordt hierover nader geïnformeerd in het rapport "De controle van collectieve leidingwaterinstallaties in 2009", dat in 2010 zal worden uitgebracht.

De eerste twee clusterrapportages zijn te downloaden van www.vrom.nl.

Cluster 1 betreft zwembaden en sauna's en cluster 2 omvat de ziekenhuizen, buitenpoliklinieken en instellingen voor medisch-specialistische zorginstellingen (kortheidshalve wordt deze groep in het vervolg samengevat onder de noemer 'ziekenhuizen').

Tussen 1 februari 2009 en 1 april 2009 zijn 123 (van de 1040) zwembaden en 44 (van de 131) sauna's gecontroleerd.

Tussen 1 april 2009 en 1 juni 2009 zijn 95 (van de 480) ziekenhuizen gecontroleerd.

In onderstaande tabellen zijn de resultaten samengevat.

Tabel 1: resultaten controlebezoek cluster 1: zwembaden

Resultaat eerste controle	Aantal installaties	Aantal (%)
akkoord	27	22%
beperkt risico	24	20%
verhoogd risico	57	46%
sterk verhoogd risico	15	12%
Totaal	123	100%

Tabel 2: resultaten controlebezoek cluster 1: sauna's

Resultaat eerste controle	Aantal installaties	Aantal (%)
akkoord	5	14%
beperkt risico	5	14%
verhoogd risico	16	43%
sterk verhoogd risico	11	30%
Totaal	37	100% ¹

¹ Optelling van bovenstaande percentages is meer dan 100% vanwege afrondingen.

Tabel 3: resultaten controlebezoek cluster 2: ziekenhuizen

Resultaat eerste controle	Aantal installaties	Aantal (%)
Akkoord	28	30%
beperkt risico	17	18%
verhoogd risico	27	29%
sterk verhoogd risico	21	23%
Totaal	93	100%

Datum
2 oktober 2009

Kenmerk
DP2009056879

De vetgedrukte percentages hebben betrekking op de adequate naleving van de voorschriften bij de eerste controle.

Uit de resultaten van alle legionellacontroles in de afgelopen jaren (de rapportage over 2007 en 2008 is u onlangs aangeboden) blijkt dat de naleving van de legionellavoorschriften bij de eerste controle toeneemt van 10% in 2005 tot 36% in 2008. De recent onderzochte clusters laten een naleving zien van 14-30%. Hoewel geen wetenschappelijk onderbouwde conclusies kunnen worden getrokken (o.a. doordat de doelgroepsamenstelling door de jaren niet constant is), lijkt het dat het nalevingsniveau van de onderzochte doelgroepen achterblijft ten opzichte van het over alle doelgroepen berekende gemiddelde in 2008 (36%). Met behulp van de Interventiestrategie moet het nalevingsniveau de komende jaren daarom nog aanzienlijk worden verhoogd om op een aanvaardbaar peil te komen. In dat verband wil ik er op wijzen dat bij inwerkingtreding van de Drinkwaterwet, het Drinkwaterbesluit en de daarop gebaseerde regelingen, overtreding van de bepalingen strafbaar wordt op basis van de Wet economische delicten. Dit betekent dat de maximale strafmaat aanzienlijk wordt verhoogd, naar hechtenis van een jaar danwel een geldboete van de vierde categorie, wat neerkomt op € 18.500,-. Inwerkingtreding is voorzien op 1 juli 2010.

Tijdens de uitvoering van de controles is onderzocht wat de motivatie van de eigenaren/beheerders was om de regelgeving niet na te leven: was er sprake van niet weten, niet kunnen en/of niet willen? Deze informatie is van belang om te bepalen welke interventies bij de doelgroep nodig zijn om tot een hoger nalevingspercentage te komen.

Opvallend is dat bij twee op de drie eigenaren/beheerders een rol speelde dat men niet op de hoogte was (*niet weten*), waarbij er nauwelijks verschil was tussen zwembaden, sauna's en ziekenhuizen.

Dit is opmerkelijk, omdat deze doelgroepen in de afgelopen jaren al eerder gecontroleerd zijn op legionellapreventie. Het is dan ook moeilijk voor te stellen dat zo'n groot percentage eigenaren/beheerders geen of onvoldoende kennis hebben van hun verplichtingen.

Bij het onderzoek binnen de volgende clusters zal geprobeerd worden om te achterhalen of de eigenaren daadwerkelijk onbekend zijn met de verplichtingen, of dat er iets anders aan de hand is (niet willen, niet kunnen).

De komende tijd zullen ongeveer elke drie maanden clusterrapporten worden opgesteld, die bekend worden gemaakt via www.vrom.nl. De eerstvolgende rapportage betreft de zorginstellingen, daarna zijn de logiesbedrijven aan de beurt en vervolgens de penitentiaire inrichtingen en politiecellen.

Ik zal u zelf in ieder geval jaarlijks informeren over de resultaten van de controles.

Hoogachtend,
de minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

dr. Jacqueline Cramer

Portefeuille Milieu
Directie Duurzaam
Producers
Afdeling Bodem en Water

Datum
2 oktober 2009

Kenmerk
DP2009056879